Paneli këshillëdhënës për të drejtat e njeriut
Building D, UNMIK HQ, Prishtinë/Kosovë | E-mail: hrap-unmik@un.org | Tel: +381 (0)38 504-604, ext. 5182

MENDIM

Data e miratimit: 18 maj 2015

Lënda nr. 260/09

Vesna ÇELIQ

kundër

UNMIK-ut

Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut, më 18 maj 2015, me pjesëmarrjen e këtyre anëtarëve:

Marek Nowicki, kryesues
Christine Chinkin
Françoise Tulkens

Të ndihmuar nga

Andrey Antonov, zyrtar ekzekutiv

Pasi mori parasysh ankesën e lartpërmendur, e parashtruar në pajtim me nenin 1.2 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, të datës 23 mars 2006, mbi themelimin e Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut,

Pas shqyrtimit të vëmendshëm, duke përfshirë edhe shqyrtimin përmes mjeteve elektronike, në pajtim me rregullën 13 § 2 të Rregullores së punës, paraqet gjetjet dhe rekomandimet si në vijim:

I. PROCEDURAT PARA PANELIT

1. Ankesa është paraqitur më 2 prill 2009 dhe është regjistruar më 30 prill 2009.

2. Më 23 dhjetor 2009, Paneli kërkoi informata shtesë nga ankuesja. Nuk është pranuar asnjë përgjigje.

3. Më 9 janar 2012, për ankesën u njoftua Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm (PSSP)[1], lidhur me dhënien e komenteve të UNMIK-ut mbi pranueshmërinë e ankesës. Më 22 shkurt 2012, PSSP-ja dha përgjigjen e UNMIK-ut.

4. Më 11 maj 2012, Paneli e shpalli ankesën të pranueshme.

5. Më 15 maj 2012, Paneli ia përcolli vendimin e vet PSSP-së, duke kërkuar komentet e UNMIK-ut lidhur me bazueshmërinë e ankesës dhe gjithashtu kopjet e dosjeve hetimore relevante për rastin.Më7 gusht2013, PSSP-ja ofroi komentet e UNMIK-ut në lidhje me bazueshmërinë e ankesës së bashku me kopjet e dosjeve hetimore.

6. Më 7 maj 2015, Paneli i kërkoi UNMIK-ut të konfirmojë nëse hapja e dosjeve që kanë të bëjnë me rastin mund të konsiderohet përfundimtare. Më18maj 2015, UNMIK-u dha përgjigjen e vet.

II. FAKTET

A. Historiku i përgjithshëm[2]

7. Ngjarjet në fjalë ndodhën në territorin e Kosovës pas krijimit të Misionit të Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë (UNMIK-ut), në qershor të vitit 1999.

8. Konflikti i armatosur gjatë vitit 1998 dhe 1999, ndërmjet forcave serbe në njërën anë dhe Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK) dhe grupeve të tjera të armatosura të shqiptarëve të Kosovës në anën tjetër, është mirë i dokumentuar. Pas dështimit të përpjekjeve ndërkombëtare për të zgjidhur konfliktin, më 23 mars 1999, Sekretari i Përgjithshëm i Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut (NATO) shpalli fillimin e sulmeve ajrore kundër Republikës Federale të Jugosllavisë (RFJ-së). Sulmet ajrore filluan më 24 mars 1999 dhe përfunduan më 8 qershor 1999, kur RFJ-ja u pajtua t'i tërheqë forcat e veta nga Kosova. Më 9 qershor 1999, Forca Ndërkombëtare e Sigurisë (KFOR), RFJ-ja dhe Republika e Serbisë nënshkruan një "Marrëveshje Tekniko-Ushtarake" përmes së cilës u pajtuan mbi tërheqjen e RFJ-së nga Kosova dhe praninë e një force ndërkombëtare të sigurisë, pas miratimit të rezolutës përkatëse të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara.

---

[1]Një listë me shkurtesa dhe akronime që përmban teksti mund të gjendet në Shtojcën e bashkëngjitur.

[2]Referencat e nxjerra nga Paneli për të përcaktuar historikun e përgjithshëm përfshijnë: OSBE, "Siç është parë dhe treguar", vëll. 1 (tetor 1998 – qershor 1999) dhe vëll. II (14 qershor – 31 tetor 1999); raportet tremujore të Sekretarit të Përgjithshëm mbi Administratën e Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë; Raportet vjetore të Policisë së UNMIK-ut (2000, 2001); Qendra për të Drejtën Humanitare, "Rrëmbimet dhe zhdukjet e joshqiptarëve në Kosovë" (2001); Qendra për të Drejtën Humanitare, "Libër kujtimi për Kosovën" (htpp://www.kosovomemorybook.org); Zyra e UNMIK-ut për persona të zhdukur dhe mjekësi ligjore, Raport i Aktivitetit 2002-2004; Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut, *Behrami dhe Behrami kundër Francës* dhe *Saramati kundër Francës, Gjermanisë dhe Norvegjisë*, me numrat 71412/01 dhe 78166/01, vendimi i datës 2 maj 2007; Komisioni Ndërkombëtar për Personat e Zhdukur, "Situata në Kosovë: Një vlerësim" (2010); të dhënat e publikuara nga Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë, (në dispozicion në www.unhchr.org) dhe nga Komiteti Ndërkombëtar i Kryqit të Kuq (në dispozicion në http://familylinks.icrc.org/kosovo/en).

9. Më 10 qershor 1999, Këshilli i Sigurimit i OKB-së miratoi Rezolutën 1244 (1999). Duke vepruar sipas Kapitullit VII të Kartës së OKB-së, Këshilli i Sigurimit i OKB-së mori vendim për vendosjen e pranisë ndërkombëtare të sigurisë dhe civile-përkatësisht të KFOR-it dhe UNMIK-ut, në territorin e Kosovës. Në pajtim me Rezolutën e Këshillit të Sigurimit nr. 1244 (1999), OKB-ja u ngarkua me kompetenca të plota legjislative dhe ekzekutive. KFOR-i u ngarkua për krijimin e "një ambienti të sigurt, në të cilin refugjatët dhe personat e zhvendosur mund të kthehen në shtëpi të sigurt" dhe përkohësisht të sigurojë "rendin dhe sigurinë publike", derisa prania ndërkombëtare civile të mund të marrë përsipër përgjegjësinë për këtë detyrë. UNMIK-u përbëhej nga katër komponentë apo shtylla kryesore të udhëhequra nga OKB-ja (administrata civile), Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë (ndihma humanitare, e cila u hoq në qershorin e vitit 2000), OSBE-ja (ndërtimi institucional) dhe BE-ja (rindërtimi dhe zhvillimi ekonomik). Secila shtyllë u vendos nën autoritetin e PSSP-së. Përmes Rezolutës së Këshillit të Sigurimit të OKB-së 1244 (1999), UNMIK-ut i jepet mandati që t'i "promovojë dhe mbrojë të drejtat e njeriut" në Kosovë në pajtim me standardet e njohura ndërkombëtarisht për mbrojtjen e të drejtave të njeriut.

10. Vlerësimet lidhur me ndikimin e konfliktit në shpërnguljen e popullatës shqiptare të Kosovës sillen prej përafërsisht 800,000 deri 1.45 milion. Pas miratimit të Rezolutës 1244 (1999), shumica e shqiptarëve të Kosovës, të cilët ishin larguar, apo ishin dëbuar me forcë nga shtëpitë e tyre nga forcat serbe gjatë konfliktit, u kthyen në Kosovë.

11. Në ndërkohë, pjesëtarët e komunitetit joshqiptar-kryesisht serbët, dhe jo vetëm ata, por edhe romët dhe myslimanët sllavë si dhe shqiptarët e Kosovës të dyshuar për bashkëpunim me autoritetet serbe, u bënë shënjestër e sulmeve shumë të përhapura të grupeve të armatosura të shqiptarëve të Kosovës. Vlerësimet e tanishme lidhur me numrin e serbëve të Kosovës të zhvendosur sillen përafërsisht prej 200,000 deri 210,000. Ndërsa shumica e serbëve të Kosovës dhe joshqiptarët e tjerë të Kosovës u larguan në Serbi dhe në vendet fqinje, ata që mbetën prapa u bënë viktima të vrasjeve sistematike, rrëmbimeve, mbajtjeve arbitrare, dhunës seksuale dhe asaj të bazuar në gjini, rrahjeve dhe frikësimit.

12. Megjithëse shifrat mbesin kontestuese, vlerësohet që më shumë se 15,000 vdekje apo zhdukje ndodhën si pasojë e drejtpërdrejtë e konfliktit të Kosovës dhe gjatë tij (1998-2000). Më shumë se 3,000 shqiptarë etnikë dhe rreth 800 serbë, romë dhe pjesëtarë të komuniteteve të tjera minoritare u zhdukën gjatë kësaj periudhe. Për më shumë se gjysmën e personave të zhdukur janë gjetur dhe identifikuar mbetjet e tyre mortore deri në fund të vitit 2010, ndërsa 1,766 gjenden ende si të zhdukur në listën e Komitetit Ndërkombëtar të Kryqit të Kuq (KNKK), sipas të dhënave të muajit tetor 2012.

13. Prej korrikut të vitit 1999, si pjesë e përpjekjeve për të rivendosur zbatimin e ligjit në Kosovë brenda kornizës së sundimit të ligjit, PSSP-ja u kërkoi vendeve anëtare të OKB-së që të mbështesin vendosjen brenda komponentit civil të UNMIK-ut, të policëve ndërkombëtarë prej 4,718 vetash. Policia e UNMIK-ut u ngarkua me këshillimin e KFOR-it mbi çështjet policore, derisa ata vetë të kenë numër të mjaftueshëm për të marrë krejt përgjegjësinë për zbatimin e ligjit dhe të punojnë drejt zhvillimit të Shërbimit Policor të Kosovës. Deri në

shtator të vitit 1999, përafërsisht 1,100 policë ndërkombëtarë u vendosën në Kosovë në kuadër të UNMIK-ut.

14. Deri në dhjetor të vitit 2000, vendosja e Policisë së UNMIK-ut pothuajse përfundoi me 4,400 policë nga 53 vende të ndryshme dhe UNMIK-u kishte marrë primatin sa i përket përgjegjësisë për zbatimin e ligjit në të gjitha rajonet e Kosovës, përveç Mitrovicës. Sipas Raportit vjetor të Policisë së UNMIK-ut për vitin 2000, atyre u janë raportuar 351 rrëmbime, 675 vrasje dhe 115 dhunime për periudhën qershor 1999 - dhjetor 2000.

15. Për shkak të kolapsit të administrimit të drejtësisë në Kosovë, UNMIK-u në qershor të vitit 1999 themeloi një Sistem emergjent të drejtësisë. Ai përbëhej nga një numër i kufizuar gjyqtarësh dhe prokurorësh vendorë dhe ishte operacional derisa sistemi i rregullt i drejtësisë u bë operacional në janar të vitit 2000. Në shkurt të vitit 2000, UNMIK-u autorizoi emërimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve ndërkombëtarë, fillimisht në rajonin e Mitrovicës dhe më vonë në gjithë Kosovën, për të forcuar sistemin lokal të drejtësisë dhe për të garantuar paanësinë. Prej tetorit të vitit 2002, sistemi lokal i drejtësisë përbëhej prej 341 gjyqtarëve dhe prokurorëve vendorë dhe 24 ndërkombëtarë. Në janar të vitit 2003, Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së, duke i raportuar Këshillit të Sigurimit për zbatimin e Rezolutës 1244 (1999), sistemin e policisë dhe drejtësisë në Kosovë në atë kohë e definoi si sistem që "funksionon mirë" dhe "i qëndrueshëm".

16. Në korrik të vitit 1999, Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së i raportoi Këshillit të Sigurimit që UNMIK-u tashmë e konsideronte çështjen e personave të zhdukur si një shqetësim veçanërisht të madh për të drejtat e njeriut në Kosovë. Në muajin nëntor të vitit 1999, u krijua Njësiti për Personat e Zhdukur (NJPZH) brenda Policisë së UNMIK-ut, me mandat të hetojë vendndodhjen e mundshme të personave të zhdukur dhe/apo varrezave. NJPZH-ja, së bashku me Njësitin Qendror për Hetim Penal (NJQHP) të Policisë së UNMIK-ut, dhe më vonë Njësiti për Hetimin e Krimeve të Luftës (NJHKL), ishin përgjegjëse për aspektet penale të rasteve të personave të zhdukur në Kosovë. Në maj të vitit 2000, u krijua Komisioni për Gjetjen dhe Identifikimin e Viktimave (KGJIV), i udhëhequr nga UNMIK-u, për të gjetur, identifikuar dhe dorëzuar mbetjet mortore. Më 5 nëntor 2001, UNMIK-u nënshkroi dokumentin e përbashkët UNMIK-RFJ duke ritheksuar, mes tjerash, përkushtimin e tij për të zgjidhur fatin e personave të zhdukur nga të gjitha komunitetet, dhe duke pranuar se programi për zhvarrim dhe identifikim është vetëm një pjesë e aktiviteteve të lidhura me personat e zhdukur.Prej qershorit të vitit 2002, Zyra e sapoformuar për personat e zhdukur dhe mjekësi ligjore (ZPZHML) në Departamentin e Drejtësisë të UNMIK-ut (DD), u bë autoriteti i vetëm i mandatuar për të përcaktuar vendndodhjen e personave të zhdukur, t'i identifikojë mbetjet e tyre mortore dhe t'ua kthejë ato familjes së të zhdukurit. Duke filluar nga viti 2001, në bazë të Memorandumit të Mirëkuptimit (MM) ndërmjet UNMIK-ut dhe Komisionit Ndërkombëtar për Persona të Zhdukur me seli në Sarajevë (KNPZH), i plotësuar nga një marrëveshje tjetër në vitin 2003, identifikimi i mbetjeve mortore u krye nga KNPZH-ja përmes testit të ADN-së.

17. Më 9 dhjetor 2008, përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me policinë dhe drejtësinë në Kosovë përfundoi me Misionin e Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë (EULEX), i cili mori kontrollin e plotë operacional në fushën e sundimit të ligjit, pasi që kryetari i

Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara më 26 nëntor 2008 (S/PRST/2008/44), nxori Deklaratën që mirëpriste angazhimin e vazhdueshëm të Bashkimit Evropian në Kosovë.

18. Po të njëjtën ditë, UNMIK-u dhe EULEX-i nënshkruan një MM mbi modalitetet dhe të drejtat dhe obligimet përkatëse që dalin nga transferimi prej UNMIK-ut tek EULEX-i, i lëndëve dhe dosjeve përkatëse të cilat përfshinin hetimet, ndjekjet penale në vijim dhe aktivitetet e tjera të ndërmarra nga prokurorët ndërkombëtarë të UNMIK-ut. Menjëherë pas kësaj, marrëveshje të ngjashme u nënshkruan në lidhje me dosjet e mbajtura nga gjyqtarët ndërkombëtarë dhe Policia e UNMIK-ut. Të gjitha marrëveshjet obliguan EULEX-in të sigurojë qasje nga UNMIK-u në dokumentet që ndërlidhen me veprimet që autoritetet e UNMIK-ut i kanë ndërmarrë më parë. Në periudhën 9 dhjetor 2008 deri më 30 mars 2009, të gjitha dosjet me lëndë penale të mbajtura nga DD i UNMIK-ut dhe Policia e UNMIK-ut, iu dorëzuan EULEX-it.

B. Rrethanat që ndërlidhen me rrëmbimin dhe vrasjen e z.Ivan Çeliq

19. Ankuesja është e veja e z.Ivan Çeliq.

20. Ankuesja e paraqet një certifikatë të lëshuar nga Kryqi i Kuq Jugosllav, e datës 23 shkurt 2000, në të cilën thuhet se z.Ivan Çeliq është rrëmbyer nga pjesëtarët e armatosur të UÇK-së më 14 qershor 1999,para ndërtesës në të cilën ai banonte në Prishtinë. Ai nuk është parë më i gjallë.

21. Emri i z. Ivan Çeliq është i përfshirë në listën e personave të zhdukur që KNKK ia dërgoi Policisë së UNMIK-ut më 12 tetor 2001 dhe në bazën e të dhënave të përpiluar nga ZPZHML e UNMIK-ut[3].

22. Në shënimin në lidhje me z. Ivan Çeliq në bazën e të dhënave 'online' të mbajtur nga KNPZH[4] në pjesët relevante thuhet: "Janë mbledhur mostra të mjaftueshme për referencë" dhe "KNPZH i ka ofruar informata për këtë person institucionit të autorizuar më 17.03.2003. Për të marrë informata të tjera, kontaktoni selinë e EULEX-it në Kosovë."

23. Mbetjet mortore të z.IvanÇeliq iu dorëzuan familjes së tij më 18 prill 2003.

C. Hetimi

Hapja e dosjeve relevante

24. Më 7 gusht 2013, UNMIK-u ia paraqiti Panelit dokumentet që më parë i kishin mbajtur ZPZHML e UNMIK-ut, NJPZH e Policisë së UNMIK-ut dhe NJHKL. Më 18maj 2015, UNMIK-u ia konfirmoi Panelit se janë ofruar të gjitha dosjet në posedim të UNMIK-ut.

[3]Baza e të dhënave e ZPZHML-së nuk është e hapur për publikun. Paneli kishte qasje në lidhje me këtë rast më 7 maj 2015.

[4]Baza e të dhënave e KNPZH-së është në dispozicion në: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (e qasur më 7 maj 2015).

25. Për sa i përket publikimit të informatave që përmbajnë dosjet, Paneli rikujton që UNMIK-u i ka vënë në dispozicion dosjet për hetim për t'u shqyrtuar nga Paneli nën një zotim për konfidencialitet. Në lidhje me këtë, Paneli duhet të qartësojë që, megjithëse vlerësimi i dosjes aktuale rrjedh nga një shqyrtim i plotë i dokumentacionit në dispozicion, vetëm informata të limituara që ekzistojnë aty janë publikuar. Prandaj, një përmbledhje e hapave të ndërmarrë nga autoritetet e hetuesisë është dhënë në paragrafët në vijim.

Përmbajtja e dosjes hetimore

26. Dosja hetimore përmbannjë formular, pa datë, për identifikim ante-mortem të viktimës për z. Ivan Çeliq, i bashkëngjitur në lëndën e NJPZH-së nr. 2000-000595. Përveç që përmban detajet personale dhe përshkrimin ante-mortem të z. Ivan Çeliq, ai ofron emrin, adresën dhe numrat e telefonit të nënës dhe gruas (ankueses) së z.IvanÇeliq në Serbi.Dosja, po ashtu, përmban një kopje të certifikatës së njëjtë të Kryqit të Kuq Jugosllav që ankuesja ia dorëzoi Panelit, e datës 23 shkurt 2000 (shih§ 20 më lart).

27. Dosja, po ashtu, përfshin një kopje të afishes"Akoma i zhdukur!!!", me një fotografi të z.Ivan Çeliq, në të cilin thuhet se ai është zhdukur më 14 qershor 1999 nga lagjja "Bregu i Diellit" në Prishtinë derisa ishte duke e voziturveturën e tij "VW Golf" (targat e regjistrimit janë ofruar). Në të, po ashtu, jepen detajet e pamjes së tij fizike dhe rrobave që i kishte në kohën e zhdukjes së tij. Afishja, po ashtu, përmban një apel për t'ua përcjellë informatat rreth z.Ivan Çeliq UNMIK-ut, KFOR-it apo Qendrës për Paqe dhe Tolerancë.

28. Nga dosja hetimore kuptohet se mbetjet mortore të një personi të paidentifikuar, më vonë të identifikuara si mbetjet mortore të z.Ivan Çeliq, janë zbuluar nga TNPJ-ja në varrezat e Dragodanit (Arbërisë) në Prishtinë,më 1 maj 2000. Sipas një raporti të autopsisë të TNPJ-së, i datës 28 maj 2000, vdekja ishte shkaktuar nga një "plagosje në qafë e shkaktuar nga arma e zjarrit".

29. Në dosje është e përfshirë një kopje e raportit të ADN-së e KNPZH-së, e datës 14 mars 2003,sidhe kopjet e certifikatës së konfirmimit të identitetit, certifikata e identifikimit, certifikata e vdekjes dhe certifikata përkitazi me pranim-dorëzimin e lëshuar nga UNMIK-u më 31 mars 2003, 2 prill 2003, 3 prill 2003 dhe 18 prill 2003.

30. Dosja, po ashtu, përmban një kopje të një "Urdhri për të kryer zhvarrim" të mbetjeve mortore që besohej të jenë të z.Ivan Çeliq,nga një varr i shënuar me shenjë në varrezat e Dragodanit (Arbërisë) në Prishtinë. Urdhri është lëshuar më 15 prill 2003 nga një gjykatës hetues ndërkombëtar i Gjykatës së Qarkut në Prishtinë me kërkesë të NJPZH-së. Duke përmbledhur arsyet për të kërkuar zhvarrim, në urdhër thuhet se, sipas informatave të ofruara "nga dëshmitarët", z. IvanÇeliq është parë për herën e fundit më 14 qershor 1999 derisa ishte duke vozitur automjetin e tij; se më1 maj 2000, mbetjet mortore të një mashkulli të moshës së rritur ishin gjetur në varrezat e Dragodanit,të cilat më vonë u identifikuan përmes ADN-së sitë z.IvanÇeliq; si dhe se më 10 prill 2003, familja e z.IvanÇeliqishte informuar për identifikimin pozitiv dhe pranoi rezultatet.

31. Dosja përmban më tutje një kopje të "Raportit pas një urdhri për të kryer zhvarrim", të datës

20 prill 2003, në të cilin thuhet se zhvarrimi u bë më 17 prill 2003 dhe se, më 18 prill 2003, mbetjet mortore të z. Ivan Çeliq iu dorëzuan familjes së tij për t'u rivarrosur në Serbi.

32. Dokumenti i fundit në dosje është një raport, pa datë, i NJPZH-së për vazhdim të rastit për z.Ivan Çeliq, i bashkëngjitur në dosjen nr. 2000-000595,i cili i ka gjashtë shënime nga periudha në mes datave 29 qershor 2000 dhe 22 prill 2003. Sipas katër shënimeve të para, informatat në lidhje me z.Ivan Çeliq janë futur në bazën e të dhënave të NJPZH-së më 29 qershor 2000, 29 dhjetor 2001, 23 maj 2002 (me dy shënime të futura në këtë datë). Në dy shënimet e fundit thuhet se dorëzimi i mbetjeve mortore ishte përfunduar më 18 prill 2003 dhe se rasti ishte mbyllur nga NJPZH-ja më 22 prill 2003.

33. Nuk ka asnjë dokument në dosje në lidhje me ndonjë aktivitet hetimor që kishte për qëllim identifikimin e autorëve të rrëmbimit dhe vrasjes së z. Ivan Çeliq dhe sjelljes së tyre para drejtësisë.

III. ANKESA

34. Ankuesja ankohet rreth dështimit të pretenduar të UNMIK-ut që të hetojë si duhet rrëmbimin dhe vrasjen e z. Ivan Çeliq. Në lidhje me këtë, Paneli mendon që ankuesja mbështetet në shkeljen e obligimit procedural të nenit 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ).

IV. LIGJI

A. Shkelja e pretenduar e obligimit procedural sipas nenit 2 të KEDNJ-së

1. Fusha për t'u shqyrtuar nga Paneli

35. Para se ta shqyrtojë bazueshmërinë e ankesës, Paneli duhet ta qartësojë fushën e shqyrtimit.

36. Në përcaktimin e asaj nëse konsideron që ka pasur një shkelje të nenit 2 (obligimi procedural), Paneli është i vetëdijshëm për praktikën ekzistuese gjyqësore, veçanërisht atë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Megjithatë, Paneli është gjithashtu i vetëdijshëm që ankesat para tij dallojnë në disa mënyra domethënëse nga ato të paraqitura para asaj gjykate. E para, i padituri nuk është një shtet, por një administratë e përkohshme ndërkombëtare në një territor me mandat që t'i ushtrojë përkohësisht përgjegjësitë në Kosovë. Asnjë përgjegjësi nuk i bie UNMIK-ut sa u përket obligimeve esenciale sipas nenit 2 të KEDNJ-së. E dyta, si në një numër të kufizuar të lëndëve para Gjykatës Evropiane, ata që dyshohen të jenë përgjegjës për vrasjet dhe/apo rrëmbimet e pretenduara, janë në të gjitha rastet para Panelit me palë joshtetërore**,** kryesisht që kanë të bëjnë me konfliktin, por jo vetëm me të. Këta janë faktorët për t'u marrë parasysh nga Paneli, meqë vlerëson obligimet pozitive procedurale të një organizate ndërqeveritare në lidhje me aktet e kryera nga palët e treta, në një territor mbi të cilin e ka kontrollin e përkohshëm legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor.

37. Paneli thekson që me miratimin e Rregullores së UNMIK-ut nr. 1999/1, më 25 korrik 1999, UNMIK-u mori përsipër obligimin që t'i zbatojë standardet e njohura ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut gjatë ushtrimit të funksioneve të veta. Ky zotim u detajua në Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/24, të 12 dhjetorit 1999, me të cilën UNMIK-u mori obligimet sipas këtyre instrumenteve për të drejtat e njeriut: Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut, Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe protokollet me të, Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike (KNDCP), Konventa Ndërkombëtare për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racor, Konventa për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Kundër Grave, Konventa Kundër Torturës dhe Trajtimit apo Dënimit Tjetër Mizor, Jonjerëzor dhe Degradues dhe Konventa për të Drejtat e Fëmijëve.

38. Paneli, po ashtu, thekson që neni 1.2 i Rregullores së UNMIK-ut numër 2006/12, i 23 marsit 2006, mbi themelimin e Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut siguron që Paneli "shqyrton ankesat nga çdo person apo grup individësh që pohojnë të jenë viktimë e shkeljes së të drejtave (të tyre) të njeriut nga UNMIK-u". Pra vetëm aktet apo lëshimet që i atribuohen UNMIK-ut bien brenda juridiksionit *rationepersonae* të Panelit. Në lidhje me këtë, duhet përmendur, siç është theksuar më lart, që prej 9 dhjetorit 2008 UNMIK-u nuk ushtron më autoritetin ekzekutiv mbi gjyqësinë e Kosovës dhe aparatin për zbatimin e ligjit. Prandaj, UNMIK-u nuk bart asnjë përgjegjësi për ndonjë shkelje të të drejtave të njeriut që pretendohet se janë kryer nga ato autoritete. Sa i përket ankuesve që ankohen rreth akteve që kanë ndodhur pas asaj date, ato janë jashtë juridiksionit *rationepersonae* të Panelit.

39. Po ashtu, Paneli thekson që, sa i përket juridiksionit të vet *rationemateriae*, siç vijon nga neni 1.2 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, ai mund t'i shqyrtojë vetëm ankesat që kanë të bëjnë me shkeljet e pretenduara të të drejtave të njeriut. Kjo nënkupton që mundet vetëm t'i shqyrtojë aktet apo lëshimet për të cilat është bërë ankesë rreth pajtueshmërisë së tyre me instrumentet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut të cekura më lart (shih § 37). Në rastin e veçantë të vrasjeve apo zhdukjeve në rrethana kërcënimi të jetës, nuk është roli i Panelit t'i zëvendësojë autoritetet kompetente për hetimin e rastit. Detyra e tij është e kufizuar në shqyrtimin e efektivitetit të hetimit penal për vrasjet dhe zhdukjet e tilla, në dritën e obligimeve procedurale që rrjedhin nga neni 2 i KEDNJ-së.

40. Paneli thekson më tutje se neni 2 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12 siguron që Paneli ka juridiksion mbi ankesat për shkelje të pretenduara të të drejtave të njeriut "që kanë ndodhur jo më herët se 23 prill 2005 apo që rrjedhin nga faktet të cilat kanë ndodhur para kësaj date, ku këto fakte shkaktojnë një shkelje të vazhdueshme të të drejtave të njeriut". Pra, ngjarjet që kanë ndodhur para 23 prillit 2005, përgjithësisht janë jashtë juridiksionit *rationetemporis* të Panelit. Megjithatë, në rastin kur ngjarjet e tilla kanë shkaktuar një situatë të vazhdueshme, Paneli ka juridiksion t'i shqyrtojë ankesat që ndërlidhen me atë situatë (shih Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), Dhoma e Lartë [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 16064/90 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 18 shtator 2009, §§ 147-149; GJEDNJ, *Qiproja kundër Turqisë* [DHL], numër 25781/94, vendimi i gjykatës, 10 maj 2011, § 136, KEDNJ 2001-IV).

2. Parashtresat e palëve

41. Ankuesja në esencë pretendon për shkelje lidhur me mungesën e një hetimi adekuat penal për rrëmbimin dhe vrasjen e z.Ivan Çeliq.

42. Në komentet e tij mbi bazueshmërinë e ankesës, PSSP-ja nuk e konteston se UNMIK-u e kishte përgjegjësinë për të kryer hetim efektiv për rrëmbimin dhe vrasjen e z. IvanÇeliq, në pajtim me obligimin e vet të përgjithshëm që të garantojë implementim efektiv të ligjeve vendore që e mbrojnë të drejtën në jetë, sipas Rezolutës së Këshillit të Sigurimit të OKB-së 1244 (1999) (shih §9 më lart) dhe e përcaktuar më tutje me Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/1 *mbi Autoritetin e Administratës së Përkohshme në Kosovë*, dhe më pas, Rregulloren e UNMIK-ut 1999/24 *mbi Ligjin e Aplikueshëm në Kosovë*, dhe nenin 2 të KEDNJ-së.

43. Në këtë drejtim, PSSP-ja thekson se kjo përgjegjësi rrjedh nga obligimi procedural sipas nenit 2 të KEDNJ-së për të kryer hetim efektiv ku vdekja ndodh në rrethana të dyshimta që nuk i atribuohen agjentëve të shtetit. Ai argumenton se, në përgjithësi, kur shqyrtohet nëse UNMIK-u e ka përmbushur obligimin e vet procedural sipas nenit 2 të KEDNJ-së, Paneli duhet të marrë parasysh rrethanat e veçanta në Kosovë në atë kohë.

44. PSSP-ja konsideron se obligimi është i dyfishtë, duke përfshirë obligimin për të përcaktuar përmes hetimit fatin dhe/apo vendndodhjen e personit të vdekur; dhe obligimin për të kryer hetim që është në gjendje të përcaktojë nëse vdekja ishte shkaktuar në mënyrë të paligjshme dhe që çon kah identifikimi dhe dënimi i atyre që janë përgjegjës për zhdukjen dhe/apo vdekjen e personit të zhdukur.

45. PSSP-ja shton se z.IvanÇeliq është rrëmbyer tri ditë pas miratimit të Rezolutës së KS të OKB-së 1244 (1999) dhe se situata e sigurisë në atë kohë ishte "e tensionuar, me një numër të incidenteve serioze penale që kishin si shënjestër serbët e Kosovës dhe shqiptarët e Kosovës, duke përfshirë rrëmbimet dhe vrasjet". Duke përmendur raportin e Sekretarit të Përgjithshëm të OKB-së në Këshillin e Sigurimit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara të 12 korrikut të vitit 1999, PSSP-ja përshkruan situatën si në vijim:

> "Situata e përgjithshme në Kosovë ka qenë e tensionuar por është në stabilizim e sipër. UÇK-ja u kthye shpejt në të gjitha pjesët e Kosovës, në veçanti në jugperëndim, dhe një numër i madh i serbëve të Kosovës u larguan nga shtëpitë e tyre për të shkuar në Serbi. Derisa vala e parë e largimeve të serbëve të Kosovës ishte nxitur nga kushtet e sigurisë më parë se nga kërcënimet reale, vala e dytë e largimeve rezultoi me një numër në rritje të incidenteve të shkaktuara nga shqiptarët e Kosovës kundër serbëve të Kosovës. Në veçanti, vrasjet dhe rrëmbimet e profilit të lartë, si dhe grabitjet, zjarrvëniet e qëllimshme dhe marrja me forcë e apartamenteve kishin nxitur largimet. Ky proces tani është ngadalësuar por qytetet e tilla si Prizreni dhe Peja praktikisht janë braktisur nga serbët e Kosovës dhe qytetet si Mitrovica dhe Rahoveci janë ndarë në vija etnike.
>
> Problemi i sigurisë në Kosovë është i tillë kryesisht si rezultat i mungesës së institucioneve dhe agjencive përgjegjëse për rend dhe ligj. Shumë krime dhe padrejtësi nuk mund të ndiqen si duhet. Grupet kriminale që janë duke garuar për

> të marrë nën kontroll burimet e pakta tanimë janë duke e shfrytëzuar këtë zbrazëti. Derisa KFOR-i është tani përgjegjës për ruajtjen e sigurisë publike dhe të drejtës civile dhe rendit, aftësia e tij për ta bërë këtë është e kufizuar për shkak të faktit se ai akoma është në proces të ndërtimit të forcave të veta. Mungesa e një force legjitime policore, të dyja ndërkombëtare dhe lokale, ndihet thellë, prandaj kjo duhet trajtuar si një çështje prioritare."

46. PSSP-ja argumenton se në praktikën e vet gjyqësore lidhur me nenin 2, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka theksuar se konsideratë e duhur duhet kushtuar vështirësive të pandara në situatat pas konfliktit dhe problemet që kufizojnë aftësinë e autoriteteve hetimore për të hetuar rastet e tilla. Në lidhje me këtë, PSSP-ja rikujton gjykimin e 15 shkurtit 2011, të dhënë nga Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut në rastin *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, duke theksuar paragrafin 70:

> "Gjykata merr parasysh situatën komplekse në Bosnjë e Hercegovinë, veçanërisht dhjetë vjetët e para pas luftës. Në situatë të tillë pas konflikti, ajo që arrin në barrë të papërballueshme dhe/apo joproporcionale duhet të matet nga faktet dhe konteksti shumë i veçantë. Në lidhje me këtë, Gjykata thekson që më shumë se 100,000 njerëz u vranë, pothuajse 30,000 njerëz u zhdukën dhe më shumë se dy milionë njerëz u zhvendosën gjatë luftës në Bosnjë e Hercegovinë. Duhej bërë zgjedhje të paevitueshme sa i përket prioriteteve dhe burimeve të pasluftës. Veç kësaj, pas një lufte të gjatë dhe brutale, Bosnjë e Hercegovina bëri një rishikim fundamental të strukturës së saj të brendshme dhe sistemit politik: u formuan entitetet dhe kantonet në pajtim me Marrëveshjen e Paqes së Dejtonit, u paraqitën marrëveshjet për ndarjen e pushtetit me qëllim të sigurimit të barazisë efektive ndërmjet "popujve konstituivë" në shoqërinë e pas konfliktit (shih *Sejdiq dhe Finci kundër Bosnjë e Hercegovinës*[DHL], nr. 27996/06 dhe 34836/06, KEDNJ 2009-...), duhej krijuar institucione të reja dhe ato ekzistueset duhej ristrukturuar. Pak ngurrim nga ana e ish-palëve ndërluftuese për të punuar me ato institucione të reja mund të pritej në periudhën e pas luftës, siç dëshmohet në rastin aktual. Ndërsa është e vështirë të përcaktohet me saktësi se kur ky proces saktësisht përfundoi, Gjykata konsideron se sistemi ligjor vendor është dashur të arrijë që të bëhej i aftë të merret me zhdukjet dhe shkeljet tjera serioze të së drejtës ndërkombëtare humanitare deri në vitin 2005, pas verifikimit gjithëpërfshirës të emërimit në polici dhe gjyqësi dhe themelimit të sektorëve për krime lufte në Bosnjë e Hercegovinë. Duke marrë parasysh krejt këtë dhe meqë nuk ka pasur periudhë substanciale të mosaktivitetit pas vitit 2005 nga ana e autoriteteve vendore në rastin aktual, Gjykata konkludon se, në rrethanat e marrjes së kohës materiale, hetimi penal vendor mund të konsiderohet se është kryer me shpejtësi dhe ekspeditivitet të arsyeshëm."

47. Sipas mendimit të PSSP-së, situatën të cilën UNMIK-u e hasi në Kosovë "prej vitit 1999 deri më 2008" ishte "në shumicën e aspekteve e ngjashme me përvojën në Bosnjë e Hercegovinë prej vitit 1995 deri më 2005".

48. Për sa i përket këtij rasti të veçantë, PSSP-ja në fillim i merr parasysh rrëfimet e ndryshme lidhur me zhdukjen e z.IvanÇeliq në raportin për vazhdim të rastit të NJPZH-së në § 32 më lart dhe në certifikatën e Kryqit të Kuq Jugosllav, të datës 23 shkurt 2003, të dyja në dosjen hetimore. PSSP-ja thekson se, sipas raportit të NJPZH-së, z.IvanÇeliqështë zhdukur derisa ishte duke vozitur automjetin e tij në lagjen "Bregu i Diellit" të Prishtinës derisa, sipas certifikatës së Kryqit të Kuq Jugosllav, ai ishte rrëmbyer nga pjesëtarët e UÇK-së para shtëpisë së tij në Prishtinë.

49. PSSP-ja thekson më tutje se mbetjet mortore të një personi të paidentifikuar, vetëm më vonë të identifikuara si mbetjet mortore të z.Ivan Çeliq, janë zhvarrosur nga një ekip britanik i mjekësisë ligjore në kuadër të një "operacioni të centralizuar të mjekësisë ligjore" të TNPJ-së dhe se një autopsi ishte kryer më 28 maj 2000,e cila vërtetoi natyrën e dhunshme të vdekjes dhe, po ashtu,"një numër të dhënash antropologjike". Pasi nuk ishte e mundshme të identifikohen mbetjet mortore në atë fazë, ato, si rezultat, u rivarrosën në varrezat e Dragodanit (Arbërisë) në Prishtinë, ku ato ishin gjetur. Në një datë të paspecifikuar, janë mbledhur të dhënat ante-mortemdhe mostrat e ADN-së nga anëtarët e familjes së z. IvanÇeliq, të cilat çuan në identifikimine mbetjeve të tij mortore përmes analizës së ADN-së në mars të vitit 2003. Më 18 prill 2003, mbetjet mortore të z.IvanÇeliqiu dorëzuan familjes së tij dhe rasti për person të zhdukur është mbyllur.

50. PSSP-ja thekson se, prandaj, UNMIK-u përmbushi obligimin e vet për të vërtetuar fatin dhe vendndodhjen e z.IvanÇeliqnë fund të një "hetimi kompleks". Në lidhje me këtë, ai thekson se intervali kohor prej vitesh nga momenti kur zhdukja iu raportua UNMIK-ut dhe identifikimit të mbetjeve mortore si ato të z.IvanÇeliq,duhet vlerësuar "kundrejt një konteksti më të gjerë të hetimeve penale të UNMIK-ut në Kosovën e pas-konfliktit, siç është përshkruar më lart".

51. Për sa i përket hetimit që kishte për qëllim identifikimin e autorëve të rrëmbimit dhe vrasjes së z.Ivan Çeliq dhe sjelljen e tyre para drejtësisë, PSSP-ja thekson se "dosja hetimore që i është vënë në dispozicion UNMIK-ut nuk është përfundimtare dhe zbulon një mungesë të përgjithshme të informatave". Ai deklaron më tutje se ankuesja dështoi t'i ofrojë Policisë së UNMIK-ut pista hetimore përsa i përket identitetit të autorëve, se nuk është paraqitur asnjë dëshmitar i rrëmbimit të pretenduar dhe se asnjë dëshmi fizike nuk mund të zbulohej nga hetuesit. PSSP-ja argumenton se, "siç është theksuar nërastet e tjera për persona të zhdukur,pa paraqitjen e dëshmitarëve apo gjetjen e dëshmive fizike, hetimet policore pashmangshëm ngecin për shkak të mungesës së dëshmisë".

52. PSSP-ja thekson më tutje se, pavarësisht vështirësive të përshkruara më lart, nga dosja hetimore shihet se UNMIK-u kreu "aktivitet të rregullt hetimor" për rastin, siç dëshmohet nga gjashtë shënimet në mes datave 29 qershor 2000 dhe 22 prill 2003,që i përmban raporti për vazhdim të rastit i NJPZH-së.

53. Për këto arsye, sipas mendimit të PSSP-së, UNMIK-u veproi në pajtim me kërkesat e nenit 2 të KEDNJ-së. Megjithatë, ai shton se"[p]asi ka mundësi të ekzistojnë informata shtesë dhe bindëse përveç dokumenteve të paraqitura më lart, UNMIK-u rezervon të drejtën e vet për të bërë komente shtesë për çështjen aktuale."

3. Vlerësimi i Panelit

54. Paneli konsideron që ankuesja thirret në shkeljen e obligimit procedural që rrjedh nga e drejta për jetë, e garantuar me nenin 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KDNJ-së), në atë që UNMIK-u nuk kreu një hetim efektiv për rrëmbimin dhe vrasjen e z.IvanÇeliq.

a) Dorëzimi i dosjeve relevante

55. Me kërkesën e Panelit, më 7 gusht 2013, PSSP-ja ofroi kopjet e dokumenteve në lidhje me këtë hetim, të cilat UNMIK-u ishte në gjendje t'i marrë. Siç është përmendur më lart (shih § 52), PSSP-ja gjithashtu theksoi se ka mundësi të ekzistojnë më shumë informata që nuk i përmbajnë dokumentet e paraqitura në lidhje me këtë rast. Megjithatë, më 18 maj 2015, UNMIK-u ia konfirmoi Panelit se nuk ishin gjetur më shumë dosje, dhe kështu hapja e dosjeve mund të konsiderohet e plotë (shih § 6 më lart).

56. Paneli thekson se në nenin 15 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, thuhet që Paneli mund të kërkojë dorëzimin nga UNMIK-u të çdo dokumenti dhe që PSSP-ja të bashkëpunojë me Panelin dhe të sigurojë ndihmën e nevojshme duke përfshirë, në veçanti, lëshimin e dokumenteve dhe informatave relevante për ankesën. Paneli në lidhje me këtë i referohet praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, që duhet nxjerrë konkluzion nga sjellja e palës së paditur gjatë procedurave, duke përfshirë dështimin e vet "për t'i dorëzuar informatat në duart e tyre pa një sqarim të kënaqshëm" (shih GJEDNJ, *Çelikbilek kundër Turqisë*, nr. 27693/95, vendimi i gjykatës, 31 maj 2005, § 56).

57. Përveç kësaj, Paneli gjithashtu thekson që ruajtja e duhur e dosjeve hetimore lidhur me krimet siç janë vrasjet dhe zhdukjet, nga hapja e hetimit deri te dorëzimi i tyre, është vendimtare për vazhdimin e hetimeve të tilla dhe dështimi për ta bërë këtë mund t'i ngritë çështjet *vetvetiu* sipas nenit 2 (shih PKDNJ, *Bullatoviq*, nr. 166/09, mendimi i 13 nëntorit të vitit 2014, § 62).

58. Paneli nuk ka asnjë arsye të dyshojë se UNMIK-u nuk bëri të gjitha përpjekjet me qëllim të marrjes së dosjeve relevante hetimore. Megjithatë, Paneli thekson se UNMIK-u nuk ka dhënë ndonjë sqarim rreth asaj se pse dokumentacioni mund të jetë jo i plotë dhe as cilat pjesë mungojnë.

59. Paneli nuk është në pozitë të verifikojë plotësinë e dosjeve të pranuara të hetimit. Prandaj, Paneli do të vlerësojë bazueshmërinë e ankesës në bazë të dokumenteve që janë në dispozicion (në këtë kuptim shih GJEDNJ, *Tsechoyev kundër Rusisë*, nr. 39358/05, vendimi i gjykatës, 15 mars 2011, § 146).

b) Parimet e përgjithshme në lidhje me obligimin për të kryer hetim efektiv sipas nenit 2

60. Paneli thekson që obligimi pozitiv për t'i hetuar zhdukjet pranohet gjerësisht në të drejtën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, së paku që nga rasti i Gjykatës Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut *Velásquez-Rodríguez* (shih Gjykata Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut

(GJNADNJ), *Velásquez-Rodríguez kundër Hondurasit*, vendimi i gjykatës, 29 korrik 1988, seria C nr. 4). Paneli thekson se obligimi pozitiv për të hetuar gjithashtu është kërkuar nga KDNJ siç rrjedh nga neni 6 (e drejta në jetë), neni 7 (ndalimi i trajtimit mizor dhe jonjerëzor) dhe neni 9 (e drejta në liri dhe siguri të personit), shpallur në lidhje me nenet 2 (3) (e drejta për kompensim efektiv) e KNDCP (shih Komiteti i Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut (KDNJ), Komenti i përgjithshëm nr. 6, 30 prill 1982, § 4; KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 31, 26 maj 2004, §§ 8 dhe 18, KDCP/C/21/Rev.1/Shtojca 13; shih gjithashtu mes tjerash, KDNJ, *MohamedElAwani kundër Xhamahirisë Arabe të Libisë*, komunikata nr. 1295/2004, mendimet e 11 korrikut 2007, KDCP/C/90/D/1295/2004). Obligimi për të hetuar zhdukjet dhe vrasjet gjithashtu kërkohet në Deklaratën e OKB-së mbi Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukjet e Imponuara (Dokument i OKB-së A/Rez/47/133, 18 dhjetor 1992), dhe më tutje e detajuar në udhëzimet e OKB-së, siç janë Manuali i OKB-së mbi Parandalimin Efektiv dhe Hetimin e Ekzekutimeve Jashtëligjore Arbitrare dhe Përmbledhëse (1991) dhe "Udhëzime për Kryerjen e Hetimeve të Kombeve të Bashkuara për Akuzat për Masakra" (1995). Rëndësia e obligimit konfirmohet me miratimin e Konventës Ndërkombëtare për Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukjet e Imponuara në vitin 2006, e cila hyri në fuqi më 23 dhjetor 2010.

61. Me qëllim të trajtimit të akuzave të ankueses, Paneli i referohet, në veçanti, praktikës gjyqësore të vërtetuar mirë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut mbi obligimet procedurale sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Gjykata ka gjetur që "[o]bligimi për të mbrojtur të drejtën në jetë sipas nenit 2, shpallur në lidhje me detyrën e përgjithshme të shtetit sipas nenit 1 të Konventës për t'i "siguruar secilit brenda juridiksionit [të vet] të drejtat dhe liritë e përcaktuara në [K]onventë", kërkon shprehimisht që duhet të ketë disa forma të hetimit zyrtar efektiv kur individët janë vrarë (shih *mutatismutandis*, GJEDNJ, *McCann dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës, 27 shtator 1995, § 161, seria A nr. 324; dhe GJEDNJ, *Kaya kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 19 shkurt 1998, § 86, Raportet 1998-I; shih gjithashtu GJEDNJ, *Jasinskis kundër Letonisë*, nr. 45744/08, vendimi i gjykatës, 21 dhjetor 2010, § 71). Detyra për të kryer një hetim të tillë del në të gjitha rastet e vrasjes dhe vdekjeve tjera të dyshimta, pavarësisht nëse autorët ishin personat privatë apo agjentët e shtetit apo janë të panjohur (shih GJEDNJ, *Kolevi kundër Bullgarisë*, nr. 1108/02, vendimi i gjykatës, 5 nëntor 2009, § 191).

62. Gjykata Evropiane po ashtu ka shpallur që obligimi procedural për të siguruar disa forma të hetimit zyrtar efektiv ekziston, gjithashtu, kur një individ është zhdukur në rrethana kërcënimi me jetë dhe nuk kufizohet në rastet ku është e qartë që zhdukja u shkaktua nga një agjent i shtetit (shih GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 40 më lart në § 136; GJEDNJ [DHL], *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, nr. 10865/09, 45886/07 dhe 32431/08, vendimi i 17 shtatorit të vitit 2014, § 317).

63. Autoritetet duhet të veprojnë vetë, sapo çështja të ketë arritur në vëmendjen e tyre, dhe ato nuk mund t'ia lënë atë iniciativës të të afërmit për të paraqitur ankesë formale apo të marrë përgjegjësinë për kryerjen e ndonjë procedure hetimore (shih GJEDNJ, *AhmetÖzkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 21689/93, vendimi i gjykatës, 6 prill 2004, § 310, shih gjithashtu GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, nr. 57950/00, vendimi i gjykatës i 24 shkurtit 2005, § 210; GJEDNJ [DHL], *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, përmendur më lart, në § 321).

64. Duke vendosur standardet për një hetim efektiv, gjykata ka shpallur që përveç të qenit i pavarur, i qasshëm për familjen e viktimës me gatishmërinë dhe saktësinë, dhënies së elementit të mjaftueshëm për shqyrtim publik të hetimit dhe rezultateve të tij, hetimi duhet gjithashtu të jetë efektiv në kuptimin që të jetë në gjendje të shpie në përcaktimin nëse vdekja është shkaktuar në mënyrë të paligjshme dhe nëse po, kah identifikimi dhe dënimi i atyre që janë përgjegjës (shih GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 40 më lart, në § 191; shih gjithashtu GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, nr. 4704/04, vendimi i gjykatës, 15 shkurt 2011, § 63). Ky nuk është vetëm një obligim për arritjen e rezultateve, por edhe për përdorimin mjeteve të duhura. Autoritetet duhet të ndërmarrin çfarëdo hapash të arsyeshëm për të siguruar dëshmi lidhur me incidentin, duke përfshirë ndër të tjera dëshmitë e dëshmitarit okular, dëshmitë e mjekësisë ligjore dhe, ku është e nevojshme, një autopsi e cila siguron të dhëna të plota dhe të sakta për lëndimin dhe një analizë objektive të të gjeturave klinike, duke përfshirë shkaktarin e vdekjes. Çdo e metë në hetim e cila rrezikon aftësinë për të vërtetuar shkaktarin e vdekjes ose personin apo personat përgjegjës, do të rrezikojë të jetë si parregullsi sa i përket këtij standardi (shih GJEDNJ, *AhmetÖzkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur më lart, në § 312; dhe GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur më lart, në § 212).

65. Në veçanti, përfundimi i hetimit duhet të bazohet në analizë të plotë, objektive dhe të paanshme të të gjitha elementeve relevante. Mosndjekja e një piste të qartë të hetimit rrezikon deri në shkallë vendimtare aftësinë për t'i vërtetuar rrethanat e rastit dhe identitetin e atyre që janë përgjegjës (shih GJEDNJ, *Kolevi kundër Bullgarisë*, përmendur në § 61 më lart, në § 201). Megjithatë, natyra dhe shkalla e shqyrtimit, të cilat plotësojnë pragun minimal të efektivitetit të hetimit, varen nga rrethanat e rastit të veçantë. Ato duhen vlerësuar në bazë të të gjitha fakteve relevante dhe në lidhje me realitetet praktike të punës hetimore (shih GJEDNJ, *Velcea dhe Mazăre kundër Rumanisë,* nr. 64301/01, vendimi i gjykatës, 1 dhjetor 2009, § 105). Në të njëjtën kohë, autoritetet duhet gjithmonë të bëjnë përpjekje serioze për të zbuluar se çfarë ka ndodhur dhe nuk duhet të mbështeten në konkluzione të nxituara apo të pabazuara për të mbyllur hetimin e tyre (shih GJEDNJ [DHL], *El-Masri kundër "ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë"*, nr. 39630/09, vendimi i 13 dhjetorit të vitit 2012, § 183; GJEDNJ [DHL], *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, përmendur në § 62 më lart, në § 322).

66. Një kërkesë për shpejtësi dhe ekspeditivitet të arsyeshëm nënkuptohet në këtë kontekst. Madje edhe ku mund të ketë pengesa apo vështirësi të cilat pengojnë progresin në një hetim në një situatë të veçantë, një përgjigje e shpejtë nga autoritetet është jetike për ruajtjen e besimit publik për zbatimin e sundimit të ligjit nga ana e tyre dhe për parandalimin e çdo forme të ndonjë marrëveshje të fshehtë apo tolerance për aktet e paligjshme (shih GJEDNJ, *Paul dhe AudreyEdwards kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 46477/99, vendimi i gjykatës, 14 mars 2002, § 72, GJEDNJ [DHL], *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, përmendur në § 62 më lart, në § 323).

67. Në mënyrë specifike për sa u përket personave të zhdukur që më vonë janë gjetur të vdekur, gjykata ka shpallur që procedurat e zhvarrimit dhe identifikimit të mbetjeve mortore nuk shterojnë obligimin sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Gjykata konsideron që "obligimi procedural

që del nga zhdukja do të mbetet përgjithësisht për sa kohë që vendndodhja dhe fati i personit janë të panjohura dhe kështu është i një natyre të vazhdueshme" (GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 64 më lart në § 46; në kuptimin e njëjtë GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 40 më lart në § 148, *Aslakhanova dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 2944/06 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 18 dhjetor 2012, § 122). Megjithatë, gjykata gjithashtu thekson që ky obligim procedural "nuk përfundon madje edhe me zbulimin e trupit .... Kjo vetëm hedh dritë në një aspekt të fatit të personit të zhdukur dhe obligimi për të shpjeguar zhdukjen dhe vdekjen e mundshme, dhe gjithashtu për të identifikuar dhe ndjekur çdo autor të akteve të paligjshme në lidhje me këtë përgjithësisht mbetet" (GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur më lart, në § 46; në kuptimin e njëjtë GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur më lart, në § 145). Megjithëse gjetja dhe identifikimi pasues i mbetjeve mortore të viktimës munden vetvetiu të jenë arritje të rëndësishme, obligimi procedural sipas nenit 2 vazhdon të ekzistojë (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur më lart, § 64).

68. Sa i përket kërkesës për shqyrtim publik, gjykata ka shpallur më tutje që duhet të ketë elemente të mjaftueshme të shqyrtimit publik të hetimit apo rezultateve të tij për të siguruar përgjegjësi në praktikë dhe në teori. Shkalla e shqyrtimit të kërkuar publik mundet të ndryshojë mjaft nga rasti në rast. Në të gjitha rastet, megjithatë, i afërmi i viktimës duhet të jetë i përfshirë në procedurë deri në shkallën që mbron interesat e tij legjitime (shih, GJEDNJ,*AhmetÖzkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 63 më lart, në §§ 311-314; GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur në § 63 më lart, në §§ 211-214 dhe rastet e përmendura aty; GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës nr. 55721/07, 7 korrik 2011, § 167, KEDNJ 2011; GJEDNJ [DHL], *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, përmendur në § 62 më lart, në § 324).

69. Gjykata gjithashtu ka theksuar rëndësinë e madhe të hetimit efektiv për gjetjen e së vërtetës se çfarë ka ndodhur, jo vetëm për familjet e viktimave por gjithashtu edhe për viktimat e tjera të krimeve të ngjashme, dhe gjithashtu publikun e gjerë, të cilët kanë të drejtë të dinë se çfarë ka ndodhur (GJEDNJ [DHL], *El-Masri kundër "ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë"*, përmendur në § 65 më lart, në § 191; GJEDNJ, *AlNashiri kundër Polonisë* nr. 28761/11, vendimi i gjykatës, 24 korrik 2014, §§ 495-496). Organet e Kombeve të Bashkuara gjithashtu pranojnë rëndësinë e së drejtës për të ditur të vërtetën. Sipas Sekretarit të Përgjithshëm të Organizatës së Kombeve të Bashkuara, "e drejta për ta ditur të vërtetën nënkupton njohurinë e tërë dhe të plotë rreth shkeljeve dhe ngjarjeve që kanë ndodhur, rrethanat e tyre specifike dhe kush mori pjesë në to. Në rastin e personave të zhdukur … ajo gjithashtu nënkupton të drejtën për të ditur për fatin dhe vendndodhjen e viktimës" (shih Raporti i Sekretarit të Përgjithshëm të OKB-së, Personat e zhdukur, Dokument i OKB-së A/67/267, 8 gusht 2012, § 5; shih gjithashtu KDNJ, *Schedko dhe Bondarenko kundër Bjellorusisë*, komunikata nr. 886/1999, mendimet e 3 prillit të vitit 2003, § 10.2, KDCP/C/77/D/886/1999; KDNJ, *Mariam, Philippe, Auguste dhe ThomasSankara kundër BurkinaFasos*, komunikata nr. 1159/2003, mendimet e 8 marsit të vitit 2006, § 10.2, KDCP/C/86/D/1159/2003; Këshilli për të Drejtat e Njeriut i OKB-së, Rezolutat 9/11 dhe 12/12: E drejta për të ditur të vërtetën, 24 shtator 2008 dhe 12 tetor 2009; Preambula dhe neni 24 (2) i Konventës për Mbrojtjen e të Gjithë Njerëzve nga Zhdukjet e Imponuara, përmendur në § 106 më lart; shih gjithashtu Raportin e raportuesit special mbi promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe

lirive fundamentale ndërsa luftohet terrorizmi, z. Ben Emmerson, *Parimet kryesore për sigurimin e përgjegjësisë së zyrtarëve publikë për shkeljet e rënda dhe sistematike të të drejtave të njeriut në kontekst të iniciativave të shtetit kundër terrorizmit*; Dokument i OKB-së A/KDNJ/22/52, 1 mars 2013 § 23-26).

c) Aplikueshmëria e nenit 2 në kontekstin e Kosovës

70. Paneli është i vetëdijshëm që z. Ivan Çeliq është rrëmbyer dhe më pas është vrarë pak pas vendosjes së UNMIK-ut në Kosovë kur krimi, dhuna dhe pasiguria ishin shumë të përhapura.

71. Nga ana e tij, PSSP-ja nuk e konteston që UNMIK-u e kishte për detyrë ta hetonte rastin aktual sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Megjithatë, sipas PSSP-së, rrethanat unike të ndërlidhura me kontekstin e Kosovës dhe vendosjen e UNMIK-ut në fazën e parë të misionit, duhet marrë parasysh kur vlerësohet nëse ky hetim është në pajtim me nenin 2 të KEDNJ-së. Në esencë, PSSP-ja argumenton që nuk është e mundshme të vlejnë për UNMIK-un të njëjtat standarde të aplikueshme për një vend në një situatë normale.

72. Paneli konsideron që kjo ngritë dy pyetje kryesore: e para, nëse standardet e nenit 2 vazhdojnë të vlejnë në situatën e konfliktit apo dhunës së përgjithësuar dhe, e dyta, nëse standardet e tilla duhet konsideruar plotësisht të aplikueshme për UNMIK-un.

73. Sa i përket aplikueshmërisë së nenit 2 për UNMIK-un, Paneli rikujton që me miratimin e Rregullores së UNMIKU-t nr. 1999/1, më 25 korrik 1999, UNMIK-u mori përsipër obligimin që t'i zbatojë standardet e njohura ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut në ushtrimin e funksioneve të veta. Ky zotim u detajua në Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/24, të 12 dhjetorit 1999, përmes së cilës UNMIK-u mori përsipër obligimet sipas instrumenteve të caktuara ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, duke përfshirë KEDNJ-në. Në lidhje me këtë, Paneli tanimë ka gjetur se është e vërtetë që karakteri i përkohshëm i UNMIK-ut dhe vështirësitë e ngjashme duhet marrë parasysh në lidhje me një numër situatash, por në asnjë rrethanë këto elemente nuk mund të merren si arsyetim për uljen e standardeve të respektimit të të drejtave të njeriut, të cilat u inkorporuan sipas rregullit në mandatin e UNMIK-ut (shih PKDNJ, *Millogoriq dhe të tjerët*, nr. 38/08 dhe të tjerët, mendimi i 24 marsit 2011, § 44; *Berisha dhe të tjerët*, nr. 27/08 dhe të tjerët, mendimi i 23 shkurtit 2011,§ 25; *Laliq dhe të tjerët*, nr. 09/08 dhe të tjerët, mendimi i 9 qershorit 2012, § 22).

74. Sa i përket aplikueshmërisë së nenit 2 në situatat e konfliktit apo dhunës së përgjithësuar, Paneli rikujton që Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka vendosur aplikueshmërinë e nenit 2 në situatat pas konfliktit, duke përfshirë vendet e ish-Jugosllavisë (shih mes shembujve të tjerë, GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 64 më lart dhe GJEDNJ, *Jularig kundër Kroacisë,* nr. 20106/06, vendimi i gjykatës, 20 janar 2011). Gjykata ka konsideruar më tutje që obligimi procedural sipas nenit 2 vazhdon të zbatohet në "kushte të rënda të sigurisë, duke përfshirë një kontekst të konfliktit të armatosur" (shih GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, përmendur në § 68 më lart, në § 164; shih gjithashtu GJEDNJ, *Güleq kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 27 korrik 1998, § 81, Raportet 1998-IV; GJEDNJ, *Ergi kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 28 korrik 1998, §§ 79 dhe 82, Raportet 1998-IV; GJEDNJ, *AhmetÖzkan dhe të tjerët kundër*

Turqisë, përmendur në § 63 më lart, në §§ 85-90, 309-320 dhe 326-330; GJEDNJ,*Isayeva kundër Rusisë*, përmendur në § 63 më lart, në §§ 180 dhe 210; GJEDNJ, *Kanlibaş kundër Turqisë,* nr. 32444/96, vendimi i gjykatës, 8 dhjetor 2005, §§ 39-51).

75. Gjykata ka pranuar që "ku vdekja që duhet hetuar sipas nenit 2 ndodh në rrethana të dhunës së përgjithësuar, konfliktit të armatosur apo kryengritjes, pengesat mund të vendosen në rrugën e hetuesve dhe [...] shtrëngesat konkrete mund të detyrojnë përdorimin e masave më pak efektive të hetimit apo mund të bëjnë që ndonjë hetim të shtyhet" (shih, GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar,* përmendur më lart, në §164; GJEDNJ, *Bazorkina kundër Rusisë*, nr. 69481/01, vendimi i gjykatës, 27 korrik 2006, § 121). Megjithatë, gjykata konsideron që "obligimi sipas nenit 2 për të mbrojtur jetën detyron që, madje edhe në kushte të rënda sigurie, të gjithë hapat e arsyeshëm duhet të ndërmerren për të siguruar se po kryhet një hetim efektiv dhe i pavarur për shkeljet e pretenduara të së drejtës për jetë (shih mes shumë shembujve të tjerë, GJEDNJ, *Kaya kundër Turqisë*, përmendur në §61 më lart në §§ 86-92; GJEDNJ, *Ergi kundër Turqisë*, përmendur më lart në §§ 82-85; GJEDNJ [DHL], *Tanrıkulu kundër Turqisë,* nr. 23763/94, vendimi i gjykatës, 8 korrik 1999, §§ 101-110, KEDNJ 1999-IV; GJEDNJ, *Khashiyev dhe Akayeva kundër Rusisë*, nr. 57942/00 dhe 57945/00, vendimi i gjykatës, 24 shkurt 2005, §§ 156-166; GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë,* përmendur më lart në §§ 215-224; GJEDNJ, *Musayev dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 57941/00 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 26 korrik 2007, §§ 158-165).

76. Ngjashëm, KDNJ konsideron që e drejta për jetë, duke përfshirë garancitë e veta procedurale, konsiderohet si e drejtë supreme nga e cila nuk lejohet kurrfarë shmangie, madje edhe në kohën e emergjencave publike të cilat kërcënojnë jetën e kombit (shih, KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 6, përmendur në § 60 më lart, në § 1; KDNJ, *AbubakarAmirov dhe AïzanAmirova kundër Federatës Ruse*, komunikata nr. 1447/2006, mendimet e 22 prillit 2009, § 11.2, KDCP/C/95/D/1447/2006). Për më tepër, KDNJ ka shpallur aplikueshmërinë e nenit 2 (3), 6 dhe 7 të KNDCP me referencë specifike në obligimin e UNMIK-ut për të kryer hetime të duhura për zhdukjet dhe rrëmbimet në Kosovë (shih KDNJ, Observime përfundimtare të Komitetit për të Drejtat e Njeriut: Kosovë (Serbi), 14 gusht 2006, §§ 12-13, KDCP/C/UNK/CO/1).

77. Paneli vlerëson vështirësitë në të cilat UNMIK-u hasi gjatë fazës së parë të vendosjes së tij. Paneli thekson që rëndësia e duhur kushtuar çështjes së personave të zhdukur në Kosovë, nënkupton që UNMIK-u është dashur t'i marrë parasysh të dyja dimensionet humanitare dhe penale të situatës. Në veçanti, Paneli konsideron se rëndësia që u është kushtuar hetimeve penale dhe vështirësitë në Kosovë që kufizuan aftësinë e autoriteteve hetimore për t'i kryer hetimet e tilla, siç u përshkrua nga PSSP-ja, ishin vendimtare që UNMIK-u të krijojë nga fillimi një ambient të favorshëm për kryerjen e hetimeve kuptimplota. Kjo do të përfshinte krijimin e një sistemi ku do të hynin elementet e tilla, siç janë dhënia e përgjegjësisë së plotë për mbikëqyrjen dhe monitorimin e progresit në hetime, sigurimin e shqyrtimit të rregullt të gjendjes së hetimeve dhe një proces për dorëzim të duhur të rasteve ndërmjet nëpunësve apo njësive të ndryshme të Policisë së UNMIK-ut. Një sistem i tillë gjithashtu duhet marrë parasysh nevojat për mbrojtje të viktimave dhe dëshmitarëve (shih, *mutatismutandis*, GJEDNJ, *R.R. dhe të tjerët kundër Hungarisë*, nr. 19400/11, vendimi i gjykatës, 4 dhjetor 2012, §§ 28-32), dhe gjithashtu të konsiderojë cenueshmërinë e veçantë të personave të

zhvendosur në situatat pas konfliktit (shih GJEDNJ [DHL], *Sargsyan kundër Azerbajxhanit*, nr. 40167/06, vendimi i 14 dhjetorit 2011, § 145; dhe GJEDNJ [DHL], *Chiragov dhe të tjerët kundër Armenisë*, nr. 13216/05, vendimi i 14 dhjetorit 2011, § 146). Ndonëse kuptohet që vendosja dhe organizimi i organeve të policisë dhe drejtësisë ndodhi gradualisht, Paneli mendon që ky proces përfundoi në vitin 2003, kur sistemi i policisë dhe gjyqësisë në Kosovë nga Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së u përshkrua se "funksionon mirë" dhe është "i qëndrueshëm" (shih § 15 më lart).

78. Paneli më tutje tërheq vëmendjen që detyra e tij nuk është t'i shqyrtojë praktikat relevante apo pengesat e pretenduara për të kryer hetime efektive *in abstracto*, por vetëm në lidhje me aplikimin e tyre specifik në rrethana të veçanta të një situate që është çështje para tij (shih GJEDNJ, *Brogan dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës, 29 nëntor 1988,§ 53, seria A nr. 145-B). Kështu, Paneli pajtohet me PSSP-në, që natyra dhe shkalla e shqyrtimit për të përcaktuar nëse efektiviteti i hetimit e plotëson pragun minimal varet nga rrethanat e rastit të caktuar. Për këto arsye, Paneli konsideron që do të vërtetojë në lidhje me secilin rast nëse janë ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm për të kryer një hetim efektiv siç përshkruhet nga neni 2, duke pasur parasysh realitetet e punës hetimore në Kosovë.

79. Në fund, duke iu përgjigjur vërejtjes së PSSP-së që neni 2 duhet interpretuar në një mënyrë që nuk ngarkon një barrë të papërballueshme dhe joproporcionale mbi autoritetet, në kontekst të aktiviteteve policore apo të prioriteteve dhe burimeve, Paneli e ka parasysh që Gjykata Evropiane ka vendosur që, ajo që arrin të bëhet barrë e papërballueshme dhe/apo joproporcionale, duhet të matet nga faktet dhe kontekstet shumë të veçanta (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 64 më lart, në § 70; *Brecknell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 32457/04, vendimi i 27 nëntorit të vitit 2007, § 62).

80. Paneli e ka paraqitur në dosje se ai tanimë e ka analizuar efektivitetin sipas nenit 2 të hetimeve të shumta të kryera nga UNMIK-u në lidhje me vrasjet, rrëmbimet dhe zhdukjet e ndërlidhura me konfliktin në Kosovë. Paneli i ka identifikuar mangësitë e përgjithshme në këto hetime siç janë vonesat në regjistrimin e rasteve dhe periudhat e gjata të mosaktivitetit që nga fillimi dhe në periudhën nën juridiksion të Panelit;dështimi për të ndërmarrë hapa themelorë hetimorë dhe ndjekur pista të qarta të hetimit; mungesa e bashkërendimit në mes njësiteve të ndryshme të Policisë së UNMIK-ut;mungesa e shqyrtimeve të rregullta dhe kuptimplota të rasteve;mungesa e mbikëqyrjes prokuroriale dhe dështimi për t'u ofruar anëtarëve të familjes informatat e nevojshme minimale për gjendjen e hetimit(krahasoje me GJEDNJ, *Aslakhanova dhe të tjerët kundër Rusisë*, përmendur në § 67 më lart, § 123).Paneli gjithashtu regjistron dështimet sistemore sikur një sistem i mangët i vendosjes së prioriteteve dhe mungesa e pranim-dorëzimit të duhur.Në shumicën e këtyre rasteve Paneli ka gjetur se hetimet nuk ishin efektive në kuptim të nenit 2 dhe se dështimet e UNMIK-ut, të cilat vazhduan gjatë gjithë periudhës së juridiksionit të Panelit, nuk mund të justifikoheshin në dritë të vështirësive që UNMIK-u i hasi në fillim të misionit të vet.

d) Pajtueshmëria me nenin 2 në rastin aktual

81. Duke iu kthyer veçorive të këtij rasti, Paneli thekson se në dosjen hetimore paraqitet se UNMIK-u u vu në dijeni për rrëmbimin e z.IvanÇeliq më së voni deri më 29 qershor 2000.

Deri me këtë datë, NJPZH e UNMIK-ut e kishte hapur një rast për person të zhdukur dhe i kishte regjistruar informatat ante-mortem për z. IvanÇeliq siç i kishte pranuar nga KNKK-ja(shih §32 më lart).

82. Paneli thekson në lidhje me këtë që, sipas Raportit vjetor të vitit 2000 të Policisë së UNMIK-ut, kompetencat e plota ekzekutive policore në rajonin e Prishtinës, duke përfshirë hetimet penale, ishin nën kontrollin e plotë të Policisë së UNMIK-ut nga shtatori i vitit 1999. Prandaj, ishte përgjegjësi e UNMIK-ut të sigurojë, *e para*, që hetimi të kryhet në mënyrë ekspeditive dhe efikase; *e dyta*, që i gjithë materiali relevant hetimor t'i dorëzohet siç duhet autoritetit që merr përgjegjësinë për hetim (EULEX-it); dhe *e treta*, që dosjet hetimore të mund të zbulohen dhe të merren nëse ka nevojë në ndonjë fazë më vonë.

83. Dokumentet hetimore tregojnë se veprimet e vetme të ndërmarra nga NJPZH e UNMIK-ut pas regjistrimit të rastit ishin regjistrimi i informatave shtesë të futura në bazën e të dhënave të NJPZH-së më 29 dhjetor 2001 dhe më 23 maj 2002, megjithëse nuk specifikohet në dosjen hetimore se çfarë informatash shtesë ishin mbledhë dhe regjistruar në ato data.

84. Duket se mostrat e ADN-së ishin marrë nga anëtarët e familjes të z. IvanÇeliq në një kohë para 14 marsit të vitit 2003 (shih § 29më lart), por nuk është e qartë nga cili institucion. Në lidhje me këtë, Paneli thekson që marrja e mostrave të ADN-së është vetvetiu një veprim esencial që siguron materialin e nevojshëm për çdo shqyrtim të ardhshëm krahasues dhe identifikim të mundshëm të mbetjeve të gjetura mortore.

85. Nuk ka asnjë dëshmi në dosje se ishte marrë ndonjë hap tjetër për rastin derisa përshtatja e ADN-së ishte vërtetuar në mars të vitit 2003 ndërmjet mostrave nga mbetjet e paidentifikuara mortore, të gjetura në maj të vitit 2000,dhe atyre të anëtarëve të familjes të z. IvanÇeliq. Duke pasur parasysh identifikimin përmes ADN-së dhe faktin se familja e z. IvanÇeliq e kishte pranuar atë, një gjyqtar hetues i Gjykatës së Qarkut të Prishtinës dha urdhër më 15 prill 2003 për rizhvarrim të mbetjeve mortore të z. IvanÇeliq dhe dorëzimin e tyre te familja, e cila u bë më 17 dhe 18 prill të vitit 2003.

86. Megjithëse kjo duhet konsideruar vetvetiu si një arritje, Paneli rikujton se obligimi procedural sipas nenit 2 nuk ka përfunduar me zbulimin, identifikimin dhe më pas dorëzimin e mbetjeve mortore të z. IvanÇeliq, veçanërisht pasi autopsia e kryer nga TNPJ-ja në maj të vitit 2000 e kishte vërtetuar vdekjen e dhunshme (shih § 28 më lart).

87. Në kundërshtim me deklaratën e PSSP-së se mbetjet mortore të z. IvanÇeliq ishin zbuluar dhe identifikuar "në fund të një hetimi kompleks", Paneli thekson se në dosjet hetimore tregohet se mbetjet mortore të viktimës ishin zhvarrosur në kontekst të një hetimi më të gjerë të TNPJ-së (përkatësisht me gërmimin e një varreze të dyshuar masive) dhe jo gjatë një hetimi të lidhur në mënyrë specifike me këtë rast (shihPKDNJ, *Jociq*, nr. 34/09, mendimi i 23 prillit të vitit 2013, § 87).

88. Për sa i përket vonesës prej tri vitesh në identifikimin e mbetjeve mortore të z. IvanÇeliq, Paneli është i vetëdijshëm se proceset e zhvarrimit dhe identifikimit të mbetjeve mortore në kontekst të Kosovës së pas-konfliktit merrnin veçanërisht shumë kohë, pasi një numër i

konsideruesheëm i rasteve lidhur me personat e zhdukur trajtoheshin njëkohësisht nga UNMIK-u gjatë kësaj periudhe. Për procedurat e tilla, dhe në veçanti për identifikimin e bazuar në ADN, të miratuara në Kosovë prej vitit 2003, UNMIK-u duhej të mbështetej në bashkëpunimin teknik të institucioneve të jashtme, kryesisht KNPZH-së (shih PKDNJ, *Jociq*, përmendur më lart, § 88).

89. Paneli thekson se nuk ka asnjë dëshmi në dosje se UNMIK-u kreu veprim hetimor që kishte për qëllim identifikimin e autorëve të vrasjes së z. IvanÇeliq dhe sjelljen e tyre para drejtësisë. Në veçanti, nuk ka asnjë indikacion në dosje se Policia e UNMIK-ut ndërmori hapa themelorë hetimorë siç janë:gjetja dhe intervistimi i ankueses dhe/apo anëtarëve tjerë të familjes të cilët do të mund të ofronin informata shtesë për rrethanat që ndërlidhen me rrëmbimin e z.IvanÇeliq; vizita në shtëpinë e tij apo "kontrolli i zonës" në të cilën pretendohet se ai ishte rrëmbyer për të identifikuar dëshmitarët e mundshëm apo për të provuar apo ndryshe qartësuar mospërputhjet lidhur me zhdukjen e tij (shih §§ 26 dhe 27 më lart). Paneli po ashtu thekson se hetuesve u ishte ofruar një përshkrim i veturës së z. IvanÇeliq dhe targat e regjistrimit; megjithatë, nuk ka asnjë dëshmi në dosje se ata bënë çfarëdo qoftë përpjekje për të gjetur automjetin.

90. Duke u kthyer te periudha nën juridiksionin e tij, nga 23 prilli 2005, Paneli thekson se pas kësaj date kritike vazhdoi dështimi për të kryer veprime të nevojshme hetimore, duke përfshirë ato të fazës fillestare. Prandaj, dobësitë ekzistuese deri me atë datë nuk janë adresuar. Kështu, në pajtim me obligimin e vazhdueshëm për të hetuar (shih § 67 më lart), vlerësimi për gjithë hetimin është sjellë brenda periudhës së juridiksionit të Panelit.

91. Paneli konsideron se pasi ata që ishin përgjegjës për krimin nuk ishin identifikuar, Policia e UNMIK-u ishte e obliguar t'i përdorte mjetet në dispozicion që i ka, për të shqyrtuar rregullisht progresin e hetimit, për të siguruar që asgjë nuk neglizhohet dhe që ndonjë dëshmi e re është marrë parasysh, dhe gjithashtu t'i informojë të afërmit për progresin e këtij hetimi.

92. Megjithatë, në dosjen hetimore tregohet se asnjë veprim tjetër, duke përfshirë asnjë shqyrtim i rastit, nuk ishte ndërmarrë në periudhën nën juridiksion të Panelit.

93. Në dritë të zbrazëtive të qarta hetimore të treguara më lart, Paneli nuk mund ta pranojë pohimin e PSSP-së seUNMIK-u kreu një "hetim kompleks" për rrëmbimin dhe vrasjen e z. IvanÇeliq (shih § 50më lart). Paneli po ashtu e konsideron jo të duhur komentin e PSSP-së se ankuesja "dështoi t'i ofrojë Policisë së UNMIK-ut pista hetimore për sa i përket identitetit të autorëve" duke pasur në konsideratë se asnjë përpjekje nuk ishte bërë nga hetuesi për ta kontaktuar ankuesen. Në këtë drejtim, Paneli po ashtu rikujton nevojën e përgjithshme për të konsideruarcenueshmërinë e veçantë të personave të zhvendosur në situatat pas konfliktit (shih § 77më lart). Kështu, sipas mendimit të Panelit, i takonte UNMIK-ut t'i kontaktojë ata, dhe jo atyre të kthehen në Kosovë nga ku ata ishin larguar për arsye sigurie, për të provuar për të gjetur se çfarë u kishte ndodhur të afërmve të tyre apo për të ndihmuar hetimin (ShihPKDNJ, *Buleviq*, nr. 146/09, mendimi i 13 dhjetorit të vitit 2013, § 100).

94. Për sa i përket argumenteve të PSSP-së se mungesa e dëshmitarëve dhe pistave hetimore pengoi në identifikimin e autorëve të mundshëm dhe sjelljen e tyre para drejtësisë" (shih §

51më lart), Paneli duhet të theksojë se, pothuajse çdo hetimi i mungojnë informata të rëndësishme në fazën fillestare. Qëllimi i çdo aktiviteti hetimor është gjetja e informatave për të plotësuar ato zbrazëti. Prandaj, mungesa e informatave nuk duhet të shfrytëzohet si argument për të mbrojtur mosveprimin nga autoritetet hetimore. Në këtë rast, megjithatë, duket se, në vend të kërkimit aktiv të informatave dhe pistave, Policia e UNMIK-ut thjesht priti që informatat e tjera të dalin vetvetiu. Në këtë situatë, kjo mund të ketë çuar kah humbja e dëshmive potenciale (shih PKDNJ,*P.S.*, lënda nr. 48/09, mendimi i 31 tetorit 2013, § 107, PKDNJ, *Stevanoviq*, nr. 289/09, mendimi i 14 dhjetorit të vitit 2014, § 111).

95. Paneli rikujton argumentin e PSSP-së se"nuk është paraqitur asnjë dëshmitar tjetër i zhdukjes së pretenduar dhe nuk mund të zbulohej asnjë dëshmi fizike nga hetuesit" (shih § 51më lart). Paneli përsërit qëndrimin e tij të shprehur në rastet tjera në lidhje me të qenit adekuat të hetimit për rrëmbimet, zhdukjet, vrasjet dhe vdekjet e dyshimta se asnjë prioritizim nuk është dashur të bëhej në fazat më të hershme, para se të merreshin hapa themelorë hetimorë drejt mbledhjes së informatave shtesë dhe para se të jetë mbledhur e gjithë dëshmia e arritshme (shih, p.sh.PKDNJ, *B.A.*, nr. 52/09, mendimi i 14 shkurtit të vitit 2013, § 82; PKDNJ, *Jankoviq*, nr. 249/09, mendimi i 16 tetorit të vitit 2014, § 107).

96. Në dosje nuk tregohet për asnjë përfshirje aktive të një prokurori publik në këtë hetim, pavarësisht nga dëshmia se gjyqtari hetues i Gjykatës së Qarkut në Prishtinë ishte informuar për rastin, më së voni në prill të vitit 2003 (shih § 29 më lart). Siç ka përmendur Paneli tanimë, një shqyrtim i duhur prokurorial i dosjes hetimore mund të rezultonte me rekomandime shtesë, kështu që rasti nuk do të mbetej joaktiv në vitet në vijim (shih PKDNJ, *Stojkoviq*, nr. 87/09, mendimi i 14 dhjetorit të vitit 2013, § 160; PKDNJ, *Buleviq*, përmendur në § 93më lart, në § 120). Prandaj, sipas mendimit të Panelit, shqyrtimi i dosjeve hetimore ishte larg nga të qenit adekuat.

97. Mungesa e qartë e një reagimi të Policisë së UNMIK-ut, menjëherë apo në fazat e mëvonshme, mund t'u ketë dërguar sinjalin autorëve që, autoritetet ose nuk ishin në gjendje apo nuk ishin të gatshme të kryejnë hetime për zhdukjet e njerëzve. Një qëndrim i tillë i autoriteteve ndaj krimeve më të rënda në ndonjë shoqëri, dhe veçanërisht në rrethanat pas konfliktit, krijon pashmangshëm një kulturë të mosndëshkimit ndër kriminelët dhe mund të çojë vetëm në përkeqësim të situatës.

98. Siç e ka theksuar Paneli më herët,Policia e UNMIK-ut dhe DD kishin implementuar një politikë për ruajtjen e burimeve të kufizuara dhe përqendrimin vetëm në ato hetime "që kishin gjasë të fortë për identifikim të të dyshuarit" (shih PKDNJ, *Stevanoviq*, përmendur në § 92 më lart, në § 42). Siç ka theksuar po ashtu Paneli, kjo qasje ishte në kontrast me përshkrimin për situatën në terren të paraqitur nga Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së në Këshillin e Sigurimit të OKB-së rreth kohës së njëjtë dhe tregonte për një dështim serioz sistemor (shih *ibid*., § 116). Sipas mendimit të Panelit, kjo politikë ka pasur ndikim serioz në këtë hetim të veçantë, dhe me sa duket në shumë të tjera të natyrës së ngjashme.

99. Paneli është gjithashtu i vetëdijshëm që detyra për të hetuar nuk duhet ndalur së kryeri vetëm për shkak se hetimi nuk ka sjellë rezultat të kënaqshëm. Sidoqoftë, një hetim i tillë duhet të ndërmerret seriozisht dhe jo për një formalitet të thjeshtë. Paneli konsideron se, duke pasur

parasysh të gjitha rrethanat e rastit të veçantë, nuk janë ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm nga UNMIK-u drejt identifikimit të autorëve dhe sjelljes së tyre para drejtësisë. Në këtë kuptim, Paneli konsideron se hetimi nuk ishte adekuat, dhe në pajtim me kërkesat për shpejtësi, ekspeditivitet dhe efektivitet (shih § 64 më lart), siç kërkohet me nenin 2 të KEDNJ-së.

100. Në fund,sa i përket kërkesës procedurale për shqyrtim publik, Paneli rikujton që neni 2 gjithashtu kërkon që të jetë i përfshirë në hetim i afërmi i viktimës deri në shkallën e nevojshme për t'i mbrojtur interesat e tij legjitime. Paneli thekson se adresa për kontakt e ankueses dhe po ashtu e nënës së z. IvanÇeliq ishte e njohur për hetuesit që nga regjistrimi i rastit në qershor të vitit 2000. Megjithatë, nuk ka asnjë të dhënë në dosjen hetimore se Policia e UNMIK-ut e kontaktoi ndonjëherë ankuesen apo anëtarët tjerë të familjes së z. IvanÇeliq me qëllim që t'i intervistonte ata apo t'i mbajë ata të informuar për progresin e hetimit. Prandaj, Paneli konsideron se hetimi nuk ishte i hapur për shqyrtim publik, siç kërkohet me nenin 2 të KEDNJ-së (shih, *a contrario*, GJEDNJ [DHL], *Mustafa Tunç kundër Turqisë*, nr. 24014/05, vendimi i 14 prillit të vitit 2015, §§ 210-216).

101. Paneli po ashtu rikujton komentin e PSSP-së se rasti aktual është i ngjashëm me rastet tjera të vrasjeve, rrëmbimeve dhe zhdukjeve ku hetimet e UNMIK-ut "paevitueshëm" ngecën për shkak të mungesës së dëshmisë dhe dëshmitarëve (shih §**Error! Reference source not found.** më lart). Nga ana e tij, Paneli, në dritë të mungesave dhe mangësive të përshkruara më lart, konsideron se rasti i z. IvanÇeliq, si dhe rastet e tjera të vrasjeve, rrëmbimeve dhe zhdukjeve të shqyrtuara më parë paraqesin shembull të mirë të hetimeve sipërfaqësore dhe joproduktive të Policisë së UNMIK-ut për vrasjet dhe zhdukjet në Kosovë (shih § 80 më lart; krahasoje me KDNJ, *AbubakarAmirov dhe AïzanAmirova kundër Federatës Ruse*, përmendur në § 76 më lart, në § 11.4; dhe GJEDNJ, *Aslakhanova dhe të tjerët kundër Rusisë*, përmendur në §67 më lart §123; shih gjithashtu PKDNJ, *Bullatoviq*, përmendur në §57 më lart, në §§ 85 dhe 101).

102. Prandaj, Paneli konkludon që UNMIK-u dështoi që të kryejë një hetim efektiv për rrëmbimin dhe vrasjen e z. IvanÇeliq. Pra, është bërë një shkelje e nenit 2 të KEDNJ-së, obligimi procedural.

V. KOMENTE DHE REKOMANDIME PËRFUNDIMTARE

103. Në dritën e gjetjeve të Panelit në këtë rast, Paneli mendon se është e nevojshme ndonjë formë e dëmshpërblimit.

104. Paneli thekson që zhdukjet e imponuara dhe ekzekutimet arbitrare përbëjnë shkelje serioze të të drejtave të njeriut, të cilat do të hetohen dhe ndiqen në të gjitha rrethanat. Paneli gjithashtu thekson që UNMIK-u si administrues territorial i Kosovës nga viti 1999 deri më 2008, kishte përgjegjësinë primare që t'i hetojë në mënyrë efektive dhe t'i ndjekë ata që ishin përgjegjës për vrasjet, rrëmbimet/zhdukjet në rrethana kërcënimi me jetë. Dështimi i tij për ta bërë këtë, paraqet shkelje të mëtejme serioze të të drejtave të viktimave dhe më të afërmve, në veçanti të së drejtës për ta ditur të vërtetën për çështjen.

105. Paneli thekson shqetësimet e PSSP-së që burimet joadekuate, veçanërisht në fillim të misionit të UNMIK-ut, e bënë të vështirë arritjen e përmbushjes së obligimeve të UNMIK-ut për të drejtat e njeriut.

106. Do të ishte normale që UNMIK-u t'i marrë masat e duhura me qëllim që t'i ndalë shkeljet e gjetura dhe t'i korrigjojë aq sa është e mundshme efektet nga kjo. Megjithatë, siç ka theksuar Paneli më lart (shih § 17 më lart), përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me administrimin e drejtësisë në Kosovë përfundoi më 9 dhjetor 2008. Prandaj, UNMIK-u nuk është më në pozitë të marrë masa që do të kenë ndikim të drejtpërdrejtë në hetime që ende janë në zhvillim e sipër para EULEX-it apo autoriteteve lokale. Gjithashtu, pas shpalljes së pavarësisë nga Institucionet e Përkohshme të Vetëqeverisjes të Kosovës, më 17 shkurt 2008, dhe më pas hyrjes në fuqi të Kushtetutës së Kosovës më 15 qershor 2008, UNMIK-u ndaloi kryerjen e funksioneve ekzekutive në Kosovë, dhe ky fakt kufizoi aftësinë e tij për të siguruar korrigjim të plotë dhe efektiv të shkeljeve të kryera, siç kërkohet me parimet e vendosura në të drejtën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut.

107. Paneli konsideron se kjo situatë faktike nuk e liron UNMIK-un nga obligimi i tij për t'i korrigjuar aq sa është e mundshme efektet e shkeljeve për të cilat është përgjegjës.

Për sa i përket ankueses dhe rastit Paneli konsideron se është e nevojshme që UNMIK-u:

- Në pajtim me praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut në situatat me juridiksion të kufizuar të shtetit (shih GJEDNJ [DHL], *Ilaşcu dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë*, nr. 48787/99, vendimi i gjykatës, 8 korrik 2004, *KEDNJ*, 2004-VII, § 333; GJEDNJ, *Al-Saadoon dhe Mufdhi kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 61498/08, vendimi i gjykatës, 2 mars 2010, § 171; GJEDNJ (DHL), *Catan dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë*, nr. 43370/04, 8252/05 dhe 18454/06, vendimi i gjykatës, 19 tetor 2012, § 109), duhet bërë përpjekje, me të gjitha mjetet në dispozicion të tij *vis-à-vis* autoriteteve kompetente të Kosovës, të marrë siguri që hetimet në lidhje me rastin në fjalë do të vazhdojnë në pajtueshmëri me kërkesat për një hetim efektiv siç parashihet me nenin 2, që rrethanat që kanë sjellë deri te rrëmbimi dhe vrasja e z. Ivan Çeliq do të tregohen dhe që autorët do të sillen para drejtësisë. Ankuesja dhe/apo më të afërmit, do të informohen për veprimet e tilla dhe dokumentet relevante do t'u zbulohen atyre sipas nevojës;

- Të pranojë publikisht, duke përfshirë mediet, brenda një kohe të arsyeshme, përgjegjësinë për sa i përket dështimit të UNMIK-ut që të hetojë në mënyrë adekuate rrëmbimin dhe vrasjen e z. Ivan Çeliq dhe t'i kërkojë falje publike ankueses dhe familjes së saj në lidhje me këtë;

- Të ndërmarrë hapa të duhur për pagesën e kompensimit adekuat për ankuesen, për dëmin e shkaktuar moral për shkak të dështimit të UNMIK-ut që të kryejë hetim efektiv.

Paneli gjithashtu e konsideron të nevojshme që UNMIK-u:

- Në pajtim me Rezolutën e Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së mbi "Parimet Bazë dhe Udhëzimet mbi të Drejtën për Kompensim dhe Dëmshpërblim për Viktimat për arsye të Shkeljeve të Mëdha të së Drejtës Ndërkombëtare për të Drejtat e Njeriut dhe Shkeljeve Serioze të së Drejtës Ndërkombëtare Humanitare" (A/Rez/60/147, 21 mars 2006), të ndërmarrë hapa të nevojshëm, përmes organizmave të tjerë të afërt me OKB-në që veprojnë në Kosovë, organeve lokale dhe organizatave joqeveritare, për krijimin e një programi të plotë dhe gjithëpërfshirës dëmshpërblimi, duke përfshirë kthimin e kompensimit, rehabilitimin, përmbushjen dhe garancitë për mospërsëritje për viktimat nga të gjitha komunitetet që kanë qenë subjekt i shkeljeve serioze të të drejtave të njeriut, të cilat ndodhën si pasojë e drejtpërdrejtë e konfliktit të Kosovës dhe gjatë tij;

- Të ndërmarrë hapa të nevojshëm para organeve kompetente të Kombeve të Bashkuara, duke përfshirë Sekretarin e Përgjithshëm të OKB-së, që të ndajë burime adekuate njerëzore dhe financiare për të siguruar që standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut mbështeten në çdo kohë nga OKB-ja, duke përfshirë kohën kur kryhen funksione administrative dhe ekzekutive mbi një territor, dhe të sigurojë monitorim efektiv dhe të pavarur.

PËR KËTO ARSYE,

Paneli, unanimisht,

1. **KONSTATON SE KA PASUR SHKELJE TË OBLIGIMIT PROCEDURAL SIPAS NENIT 2 TË KONVENTËS EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT;**

2. **REKOMANDON QË UNMIK-u:**

   a. **T'U KËRKOJË AUTORITETEVE KOMPETENTE NË KOSOVË QË T'I NDËRMARRIN TË GJITHË HAPAT E MUNDSHËM ME QËLLIM TË SIGURIMIT QË HETIMI PENAL PËR RRËMBIMIN DHE VRASJEN E Z. IVAN ÇELIQ DO TË VAZHDOJË NË PAJTIM ME NENIN 2 TË KEDNJ-së DHE QË AUTORËT TË SILLEN PARA DREJTËSISË;**

   b. **TË PRANOJË PUBLIKISHT, DUKE PËRFSHIRË MEDIET, PËRGJEGJËSINË PËR DËSHTIMIN E VET QË TË KRYEJË HETIM EFEKTIV PËR RRËMBIMIN DHE VRASJEN E Z. IVAN ÇELIQ DHE T'I KËRKOJË FALJE PUBLIKE ANKUESES;**

   c. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR DREJT PAGESËS SË KOMPENSIMIT ADEKUAT ANKUESES PËR DËMIN MORAL NË LIDHJE ME GJETJEN E SHKELJEVE TË NENIT 2 TË KEDNJ-së;**

d. TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR PËR TË KRIJUAR NJË PROGRAM TË PLOTË DHE GJITHËPËRFSHIRËS DËMSHPËRBLIMI;

e. TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR NË KOMBET E BASHKUARA SI NJË GARANCI PËR MOSPËRSËRITJE;

f. TË MARRË MASA TË MENJËHERSHME DHE EFEKTIVE PËR T'I ZBATUAR REKOMANDIMET E PANELIT DHE TË INFORMOJË ANKUESEN DHE PANELIN RRETH ZHVILLIMEVE TË MËTEJME PËR KËTË RAST.

Andrey Antonov
Zyrtar ekzekutiv

Marek Nowicki
Kryesues

Shtojca

SHKURTESAT DHE AKRONIMET

CCIU – Njësiti Qendror për Hetim Penal
CCPR – Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike
DOJ – Departamenti i Drejtësisë
DPPO – Zyra e Qarkut e prokurorit publik
ECHR – Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut
ECtHR- Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut
EU – Bashkimi Evropian
EULEX – Misioni i Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë
FRY – Republika Federale e Jugosllavisë
FYROM- ish-Republika Jugosllave e Maqedonisë
HRAP – Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut
HRC – Komiteti i Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut
HQ – Shtabi (Selia) i Përgjithshëm
IACtHR– Gjykata Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut
ICMP – Komisioni Ndërkombëtar për Personat e Zhdukur
ICRC – Komiteti Ndërkombëtar i Kryqit të Kuq
ICTY – Tribunali Ndërkombëtar për Krime të Luftës në ish-Jugosllavi
KFOR – Forca Ndërkombëtare e Sigurisë (zakonisht e njohur si Forca e Kosovës)
KLA – Ushtria Çlirimtare e Kosovës
MoU - Memorandum i mirëkuptimit
MPU – Njësiti për Persona të Zhdukur
NATO – Organizata e Traktatit të Atlantikut të Veriut
OMPF – Zyra për persona të zhdukur dhe mjekësi ligjore
OSCE – Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
SRSG – Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm
UN – Kombet e Bashkuara
UNHCR – Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë
UNMIK – Misioni i Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë
VRIC – Komisioni për Gjetjen dhe Identifikimin e Viktimave
WCIU – Njësiti për Hetim të Krimeve të Luftës